

Jaarverslag over het jaar 2010

Collecties

Ten aanzien van onze collecties heeft mevrouw Godelieve Bolten, 'programmanager wetenschapsarchieven' van het Noord-Hollands Archief, d.d. 21 juli 2010 een advies uitgebracht, waarin zij adviseert om de prioriteiten te leggen bij het verwerven en veiligstellen van uniek materiaal, maar de taak van opslag en beheer, inclusief de materiële verzorging, zoveel mogelijk aan anderen over te laten. Voor het duurzaam behoud en de conservering van uniek en bijzonder materiaal beveelt zij betere bewaarcondities aan en zij adviseert hiervoor samenwerking te zoeken met andere professionele instellingen, waardoor tevens ons ruimteprobleem zou worden opgelost.

Daarnaast heeft onze bibliotheek- en archiefmedewerker René van Hees een inventarisatie gemaakt van de archieven die zich in onze collectie bevinden (juli 2010), waaruit tevens blijkt dat er nog veel werk verzet moet worden om met name het archiefmateriaal te ontsluiten.

Alex Vreman, per 1 januari 2011 financieel directeur van het IVN, heeft het initiatief genomen tot het onderhoud van het Hugo de Vries-gebouw en tevens het op orde brengen van het gebruik van de ruimten. De Heimans en Thijssse Stichting heeft aanzienlijk meer ruimte in gebruik dan zij huurt. Door efficiënter ruimtegebruik wordt dit probleem voor de bibliotheek nu in huis opgelost. Momenteel wordt gewerkt aan de inrichting van de bovenverdieping van de bibliotheek met boeken van de Heimans en Thijssse Stichting. Voorheen werd hier (achter de gordijntjes) archiefmateriaal van het IVN opgeborgen.

Een ander deel van de oplossing zal moeten komen door het uitplaatsen van archiefmateriaal.

Hierover zijn onderhandelingen gestart met de Artisbibliotheek (UvA).

De bibliothecaris van de 'Artisbibliotheek' en de conservator van de Bijzondere Collecties van Universiteitsbibliotheek (beide van de UvA) hebben het initiatief genomen om in de voormalige Artisbibliotheek aan de Plantage Middenlaan een bibliotheek/archief op het gebied van Natuurhistorie en Natuurbescherming in te richten. Deze verzameling zou behalve de eigen collectie o.m. ook de collecties van de Hortus en Natuurmonumenten moeten gaan bevatten. Momenteel wordt onderzocht of ons archief in bruikleen bij deze afdeling van de Bijzondere Collecties van de UvA kan worden ondergebracht.

Vanaf dit jaar kunnen dubbele boeken via de website aangeboden en besteld worden. Voor deze boeken is een kast in de bibliotheekruimte ingericht. Het NJN-archiefmateriaal dat hier tijdelijk was opgeslagen is overgebracht naar het IISG. Op het moment zijn 750 boeken via de boekenmarkt beschikbaar.

Schenkeningen 2010

Frans Beekman (NJJN-materiaal); Hein van Bohemen (materiaal voor IYF-archief); Wim Bongers (boeken); Siny ter Borg (vooral tijdschriften); Mevr. Dekker-Delsman (tijdschrift *De tropische natuur*); Josef Fanta (boeken en archiefmateriaal); Netty Grabandt (boeken en archiefmateriaal); Bert Kamp (boeken en archiefmateriaal, o.a. over Rinke Tolman); Ruud Korswagen (vooral milieuboeken); Jolanda Kortekaas (boeken, tijdschriften en fotonegatieven van Henk Kortekaas); Egbert Tellegen (boeken); Harry Wals (boeken); Marinus Werger/Victor Westhof (boeken); Jaap Zwier (boeken en privé-materiaal).

Gebruik archief en bibliotheek

Enkele tientallen mensen hebben de bibliotheek en het archief bezocht.

Uit het archief werden o.m. de nalatenschappen geraadpleegd van A. Burdet, H.P. Gorter, J.A. Nijkamp en Jac. P. Thijssse.

Van de boeken werd vooral gebruik gemaakt van de Verkade-albums, van de publicaties van Thijssse en verder heeft men vooral gezocht op thema's, bijvoorbeeld op het thema 'landschap(pen)'.

Wat de tijdschriften betreft, ging de interesse vooral uit naar *Amoeba*, *De Levende Natuur*, *Natura* en *Natuur en Landschap*.

De volgende personen hebben het afgelopen jaar van onze collecties gebruik gemaakt: Frans Beekman en Wouter Renaud (archief J.J. ter Pelkwijk); Hein van Bohemen (inventarisatie van/werken aan het IYF-archief); Annemieke Brouwer-d. Wetering en Hein Koningen (tekeningen Koos Landwehr voor tentoonstelling Amstelveen); Ed Buijsman (raadplegen tijdschriften voor publicatie over Simon de Waard); Marga Coesèl (o.a. scannen van brieven en correspondentie van Thijsse); Ina Eskes (bekijken wat voor materiaal er in bibliotheek en archief van de H&T Stichting aanwezig is); Kees G. Eveleens (bekijken tijdschriften voor artikel over de Oosteinderpoel bij Aalsmeer); Familieleden van H.P. Gorter (bekijken delen van het bij de H&T Stichting aanwezige archief uit de nalatenschap van H.P. Gorter); Charlotte van 't Klooster (bestuderen publicaties van Thijsse); S.J. van Os (bestuderen archief Thijsse voor het 50-jarig bestaan van het IVN); Frank Saris (bestuderen brieven van Thijsse en Westhoff i.v.m. een toekomstige publicatie); Ab Schuurman (bekijken archief A. Burdet i.v.m. een te maken DVD voor Thijsse's Hof).

Uitleen

Een aantal tekeningen van Koos Landwehr zijn uitgeleend voor een tentoonstelling over zijn leven en werk door de Vereniging Historisch Amstelveen (te Amstelveen).

Vrijwilligers

De vrijwilligers die dit jaar hebben aan de ordening en beschrijving van de collecties hebben meegewerkt, waren: Titia Bodon, Ed Brinkkemper, Casper Kraima, Jacques de Smidt, Maaike Vervoort en Aldo Voûte.

Overleden

Mw dr Netty Grabandt, die twintig jaar lang vrijwilliger is geweest bij de bibliotheek en het archief, is op 30 april j.l. op 92-jarige leeftijd overleden. Zij is herdacht in de *Nieuwsbrief*. Onze stichting heeft een belangrijke schenking uit haar nalatenschap ontvangen door bemiddeling van Natuurmonumenten, die zij had aangewezen als haar erfgenaam. Haar boeken zijn opgenomen in onze bibliotheek. Haar persoonlijk archief, dat zij heeft nagelaten, is overgedragen aan 'Aletta, Instituut voor Vrouwengeschiedenis', het voormalige Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging (IAV), te Amsterdam.

Heimansdiorama

Door de plannen van directeur Haig Balian en bijzonder hoogleraar prof. dr. Erik de Jong voor de herinrichting van het Groote Museum van Artis, is het plan ontstaan om het Heimansdiorama, dat zich in de voormalige ronde collegezaal van het aquariumgebouw bevindt, te restaureren. Dit diorama wordt beheerd door Artis, maar is eigendom van de Heimans en Thijsse Stichting. Het is in 1926 gemaakt door Paul Steenhuizen (fotograaf/preparateur) en schilder W.G.F. Jansen. Het stelt een van de duinen voor van de Muy op Texel; de vogelsoorten zijn ontleend aan de broedvogels bij het Zwanenwater bij Callantsoog.

Aanvankelijk was het de bedoeling om het diorama naar het Groote Museum te verhuizen, maar toen de plannen concreter werden, bleek dat het diorama teveel ruimte zou innemen en ook te zeer onder de verplaatsing zou lijden. Dit initiatief heeft er echter wel toe geleid dat het Heimansdiorama momenteel wordt opgeknapt. Er is een nieuw belichtingsplan gemaakt en het is de bedoeling dat er ook weer zee- en vogelgeluiden worden afgespeeld. Artis heeft aan de Heimans en Thijsse Stichting gevraagd of zij behulpzaam kan zijn bij het vervaardigen van een geluidsband met vogelgeluiden. Hopelijk weet een van de aanwezigen van de jaarvergadering hoe we dit het beste kunnen aanpakken. Ter gelegenheid van het feit dat Eli Heimans 150 jaar geleden werd geboren, zal het diorama op de Heimans en Thijsse dag 2011 officieel worden heropend. Tijdens het kleine symposium dat dan wordt georganiseerd, zal o.m. aandacht worden besteed aan het diorama, aan de ideeën van Heimans over natuureducatie en aan natuurbeheer heden ten dage.

Informatie en Communicatie (E.v.d.M.)

Nieuwsbrief

Dit jaar verschenen de nummers 38 en 39 van de Nieuwsbrief. Beide nummers hadden weer een omvang van vier pagina's. Vaste rubrieken waren wederom het 'Ten Geleide', dat nu meestal een andere naam heeft en een wisselende schrijver, en de 'Wie was'-serie: mini-monografieën over belangrijke natuurhistorici en natuurbeschermers, geschreven door Marga Coesèl. Ook dit jaar werd weer aandacht besteed aan bijzondere aanwinsten in bibliotheek en archief.

Inhoud van Nieuwsbrief 38

Maarten Smies, – Heimans en Thijsse Prijs 2010 naar Vlaanderen!

Herbert Kuyvenhoven – Over de Heimans en Thijsse Nieuwsmail

(Redactie) – Feestelijke opening Eli Heimanspad in het Sarphatipark in Amsterdam Zuid

René van Hees – Netty Grabandt overleden

Eddy van der Maarel – Boekbespreking Menno Schilthuisen. 2010: Waarom zijn er zoveel soorten? De oecologie van de biodiversiteit.

Eddy van der Maarel – Boekbespreking Ger Londo, 2010: Naar meer natuur in tuin, park en landschap.

Marga Coesèl – Wie Was...? nr 18: Bram Middelhoek

(Redactie) – Boekaankondiging Erik van Ommen en Wilma Brinkhof: Mijn pastorietuin

Inhoud van Nieuwsbrief 39

Jacques de Smidt – Het Heimanspad in het Sarphatipark

Eddy van der Maarel – Heimans en Thijsse Dag te Koersel-Beringen, 25 september 2010. Uitreiking van de Heimans en Thijsse Prijs aan Willy Vanlook.

Frans Beekman – Boekbespreking Ed Buijsman 2007: 'Een eersteklas landschap' De teloorgang van natuurmonument De Beer.

Jacques de Smidt – Het legaat van Netty Grabandt

Marga Coesèl – Wie Was...? nr 19: Luuk Tinbergen

Website

De website van de Stichting was ook in 2010 een veel geraadpleegde informatiebron. Ook zijn de Nieuwsbrief en de Jaarverslagen (gratis) toegankelijk. In 2010 zijn 84 actuele berichten geplaatst op de website. Een deel van deze berichten is geplaatst in de nieuwe 'dossiers' Bezuinigingen op natuur, Oostvaardersplassen en Personen. Dossiers over andere onderwerpen kunnen worden ingericht; gedacht wordt aan een dossier voor boekaankondigingen en boekbesprekingen. Er waren 9.022 bezoekers op de website, zij bekeken in totaal 24.358 pagina's.

Na een periode van afwezigheid vanwege veiligheidsproblemen is nu ook het Forum weer bereikbaar via de website. Helaas wordt daar weinig gebruik van gemaakt.

Nieuw is dat de Stichting actief is met 'social media'. De actuele berichten worden vermeld op Twitter (http://twitter.com/heimans_thijsse). Al 66 belangstellenden volgen de Heimans en Thijsse Stichting nu via Twitter.

Nieuwsmail

In 2010 zijn 7 Nieuwsmails verstuurd aan donateurs en belangstellenden waarvan het e-mailadres bij ons bekend is. Dit zijn er thans 340. Via deze digitale Nieuwsbrief met korte informatie over actuele onderwerpen kan men op vele plaatsen direct naar de website voor nadere informatie via de uitnodiging 'Lees verder...', die door steeds meer bezoekers zal worden bezocht.

De digitale catalogus

In 2010 zijn de gegevens van de in de catalogus opgenomen boeken verder gecontroleerd en zijn vele nieuwe titels ingevoerd. Het aantal titels is thans circa 7500. De digitale catalogus wordt elke week een aantal keren geraadpleegd en voorziet dus in toenemende mate in een behoefte!

Activiteiten en Prijzen (M.S.)

Het werk van de commissie Activiteiten en Prijzen is hoofdzakelijk gericht geweest op de toekenning en de uitreiking van de Heimans en Thijsse Prijs 2010. In december 2009 maakte de Commissie Activiteiten en Prijzen uit een lijst van tien voordrachten een preselectie en presenteerde die aan het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur en vervolgens het Algemeen Bestuur stemden met dit voorstel in.

De Prijswinnaar is de heer Willy Vanlook te Koersel-Beringen in Belgisch Limburg. Hij is sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw de drijvende kracht achter de veiligstelling van de Vallei van de Zwarte Beek, een van de weinige ongerepte beekdalen in Vlaanderen. Hij onderkende de grote natuurwaarden van het gebied in een tijd, waarin het natuurbehoud in Vlaanderen nog weinig maatschappelijke waardering genoot.

Willy Vanlook heeft lange tijd gewerkt aan de verwerving van percelen grond in de vallei van de Zwarte Beek en aan de organisatie en coördinatie van het natuurbeheer. Vanaf de jaren 1990 heeft hij zich ook sterk ingezet voor een lange termijn visie voor de ontwikkeling en het beheer van het beekdal gebied. Vanaf het prille begin heeft hij het wetenschappelijk onderzoek in het beekdal bevorderd en heeft hij de resultaten daarvan gebruikt voor het natuurbeheer van de Zwarte Beek. De Vallei van de Zwarte Beek ligt verspreid over meerdere gemeenten in Belgisch Limburg. De vallei maakt deel uit van het grote beekdal landschap van de Zwarte Beek. Die strekt zich uit van Hechtel-Eksel tot Diest. Als een 32 kilometer lang groen parelsnoer vlijen ecologisch waardevolle biotopen zich langs de oevers van de Zwarte Beek. Heideterreinen, vijvers, bossen, vennen, gras- en weilanden brengen heel wat leven in deze natuurbrouwerij.

De Commissie heeft vervolgens in samenwerking met Natuurpunt vzw en het Agentschap voor Natuur en Bos de bijeenkomst voor de prijsuitreiking georganiseerd. Deze vond plaats in het VBC 'De Watersnip' in Koersel-Beringen op 25 september 2010.

Tijdens het formele deel van deze bijeenkomst hield dr Ella de Hullu (directeur Stichting Bargerveen) de laudatie voor de prijswinnaar. Vervolgens spraken Lieven De Schamphelaere (voorzitter van de Raad van Bestuur van Natuurpunt Beheer vzw) en Jos van Rutten (algemeen directeur Agentschap voor Natuur en Bos).

De heer Frank Smeets (Gedeputeerde voor Milieu, Natuur en Water, en Onderwijs in de Provincie Limburg) reikte daarna de Heimans en Thijsse Prijs 2010 uit aan Willy Van Look.

Na een dankwoord van Willy Vanlook was er gelegenheid om onder leiding excursies te maken naar de Vallei van de Zwarte Beek. Gelukkig was het ook nog prachtig weer.

De dag werd afgesloten met een zeer geanimeerde receptie.

In november besloot het Dagelijks Bestuur om de Commissie Activiteiten en Prijzen op te heffen. De belangrijkste reden daarvoor is dat alle leden van de Commissie ook in het Dagelijks Bestuur zitting hebben, zodat dubbel vergaderen wordt voorkomen. Binnen het Dagelijks Bestuur behoudt Maarten Smies de portefeuille activiteiten en prijzen.

Inmiddels richten de werkzaamheden van de commissie zich op de organisatie van de Heimans en Thijsse Dag 2011, het jaar van de 150ste geboortedag van Eli Heimans.

Opening Heimanspad

Ter gelegenheid van de opening van het Heimanspad in het Sarphatipark te Amsterdam op 29 mei 2010 heeft Jacques de Smidt namens onze stichting een verhaaltje gehouden over hoe Heimans het toenmalige Sarphatipark in zijn natuureducatie betrok (zie Nieuwbrief 39).

Bijzondere Leerstoel VU

Ten aanzien van de bijzondere leerstoel bij de Vrije Universiteit kan worden gemeld dat het profiel voor de kandidaat nu bij het Faculteitsbestuur van de Faculteit Letteren ligt.

Nieuwe donateurs

Er is dit jaar opnieuw aandacht besteed aan het werven van nieuwe donateurs. De in het vorige verslag aangekondigde actie is inmiddels uitgevoerd. Uit het 'FileMakerPro'-adresbestand van E. van der Maarel met gegevens over natuurhistorici, biologen en geowetenschappers, die belangstelling kunnen hebben voor de Stichting, zijn 1200 namen met e-mailadressen gelicht. Deze personen hebben een korte toelichting op het werk van de Stichting ontvangen en de opwekking donateur te worden. Deze actie heeft helaas niet meer dan circa 15 nieuwe donateurs opgeleverd.